

KOMŞULUK HUKUKU

İnsanoğlunun yaşadığı her dönemde kendine has özellikleri taşıyan komşu ve komşuluk portreleri öne çıkmıştır. Komşuluk kimi zaman kişisel çıkar ve menfaat hamuruyla yoğrulup bireysel çatışmanın kurbanı olmuş, kimi zamanda adet ve geleneksel değerleri koruma bahanesiyle ya alanı daraltılmış ya da dışlanmış, kimi zaman da evrensel değerlere göre yaşam tarzını hedefleme gayesiyle toplum ve bireylere çok kıymetli mutluluk reçeteleri sunmuştur.

Toplumlar birbirlerine benzedikleri her dönemde komşulukları da birbirine benzemiştir. Bilgi ve iletişim çağı olarak kabul edilen bu çağda, bilgi ve iletişimin globalleşmesi lokal adet ve örflerin globalleşmeye doğru evrilmesine neden olduğu gibi komşuluk ilişkilerinin de globalleşmesine neden olmuştur.

Yeni dünya düzeninde, insani bir gereksinim olan komşuluk vb. değerler, bilgi ve iletişim- özellikle sanal ve medyatik iletişim- yollarını elinde tutan hâkim güçler, birey ve toplumlara istedikleri değerler doğrultusunda kişilik vererek sanal bir mutlulukla avuturlar. Koca binalarda birçok insan bir arada yaşamasına rağmen kendi evlerinde yalnızlığa mahkûm oluyorlar. İnsanlar mutluluğu dizilerde aramaya başlar ancak oda belli bir müddet sonra lezzetten ziyade elem verir. Çünkü kendi açısından gerçekleşmesi çok zor olan mutluluk tabloları içerir. Ya oyuncağı elinden alınmış bir bebek gibi oturur ağlar ya da aç bir Arslan gibi kükrer sağa sola saldırır. Fitri olan manevi gereksinimi gayrı meşru hırslarla gidermeye çalışarak doğaya yönelip doğanın dengesinde bozulmasına neden olur. Görünürde mutlu gibi görünse de gerçekte en mutsuzdurlar. Batılılar ve batılılara benzeyen insanların hayat hikayeleri ortadadır. Onlar insana makine muamelesini yapmaktadırlar.

Bu durumda ne yapılabilir. Hiç şüphe duymadığımız bir gerçek vardır ki; her şey aslına rücu eder ilkesidir. Dolayısıyla insanı insan yapan değerler insana verilmelidir. Ona asıl yaratılış gayesi hatırlatılmalıdır. İşler bu minvalde seyir edince sünnetullahın devreye gireceğini ve Allah'ın daha önce Hud, Nuh ve Lut kavimlerine müdahale ettiği gibi. göndereceği vahiyle topluma müdahale edilebileceği tebliğ edilmelidir. Son müdahalesini Hz. Muhammed (a.s.v.) en güçlü delillerle desteleterek yapmıştır. İnsanların peygamberi dinlemeleri gerektiği, aksi takdirde diğer ümmetlerin akıbetiyle karşı karşıya kalılabileceği hatırlatılmalıdır.

Şimdi de Ayet ve hadislerle konuyu açıklamaya çalışalım;

وَاعْبُدُوا اللَّهَ ۖ وَلَا تَشْرُكُوا بِهِ شَيْئًا ۚ وَاللَّهُ الْوَلِيُّ ۚ إِنِ الْإِنْسَانُ لِرَبِّهِ كَفُورٌ ۚ
الْقُرْبَىٰ وَالْجَارَ الْغَنِيَّ

وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ بِذُنُوبِكُمْ ۚ

“Allah’a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaş, yolcu, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz, Allah kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez.” bu ayette komşuluk ilişkisi, temel ve sosyal haklarla birlikte insanın Allah’a karşı en temel görevleriyle birlikte -ona ibadet etmek ve ona şirk koşmamak- dillendirilerek önemini ortaya koymuştur.

“Allah’a ve ahiret gününe inanan kimse komşusuna iyilikte ² **مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُحْسِنْ إِلَى جَارِهِ ۚ** 1. **bulunsun.**” Bu hadis komşuya iyi davranmayı iman gerekliliğinden saymıştır. 1. **بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الْإِيمَانُ قَلْبَهُ ، لَمْ تَغْتَابُوا الْمُسْلِمِينَ ، وَلَمْ تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ ، فَإِنَّهُ مَنْ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعْ عَوْرَاتِهِمْ** 2. **يَتَّبِعِ اللَّهُ** عورته يفضحه في بيته

“Ey kalbine iman girmedeği halde diliyle inanan topluluk! Müslümanların gıybetini yapmayınız, onların kusurlarını araştırmayın, her kim onların kusurlarını ortaya dökerse, Allah da onun kusurlarını ortaya dökerek onu evinde rezil eder.” Bu hadise göre komşunun kusurlarını araştıran kişinin kalbine imanın yerleşmediğini, komşu üzerine pirim yapmanın kendisine rezillik olarak döneceğinden bahseder. 3. **وَاللَّيْلُ يُؤْمِنُ وَاللَّيْلُ يُؤْمِنُ (قِيلَ وَمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟) 4.** 3. **قَالَ (الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَاقِهِ**

“Resulullah; “Vallahi iman etmiş olamaz, vallahi iman etmiş olamaz, vallahi iman etmiş olamaz deyince, Ya Resulullah kim diye soruldu, komşusu, kötülüğünden emin olmadığı kişidir.” buyurdu.

لَمْ يَدْخُلِ الْجَنَّةَ مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارَهُ بَوَاقِهِ ۚ 5. 4.

¹ Nisa 36 ² Buhari Müslim ³ 19776

حسن صحيح، وأحمد 4880 أبي داود :

البخاري 5670 ⁴

مسلم 181 ⁵

مسلم 1837 ⁶

البخاري 6014 ⁷

٤٧ —————